

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2021/2022

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Igor Cima
Identifikační číslo studenta: 23519280

Typ studijního programu: doktorský
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Teorie a dějiny literatur zemí Asie a Afriky
ID studia: 472316

Název práce: Proměny narativních postupů v současné japonské literatuře
Pracoviště práce: Ústav asijských studií (21-UAS)
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: Mgr. Martin Tirala, Ph.D.
Oponent(i): prof. Zdeňka Švarcová, Dr.
prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.

Datum obhajoby: 31.03.2022 **Místo obhajoby:** Praha
Termín: řádný

Průběh obhajoby: 9:00 Proběhla identifikace studenta a místnosti, ve které se nachází, stejně tak jako kontrola osobního počítače studenta (pan Martin Hundák).
9:04 Předsedkyně komise zahájila obhajobu s datem 31. 3. 2022. Představila sebe a přítomné a členy komise (Dr. Andrš) a oponenty (prof. Švarcová, prof. Bílek), školitele (Dr. Tirala)
9:05 Školitel představil studenta a studentovu práci. Shrnu studentovo studium od bakalářského studia, vyzdvihl, že se od počátku věnoval japonské literatuře. Student má podle školitele sklony k intelektuálním úvahám a teoretickému myšlení. V diplomové práci se student zabýval otázkou subjektu a objektu v japonské literatuře. Dizertační práce s názvem Fikční světy postmoderní japonské prózy na diplomovou práci částečně navázala. I zde se student zabývá subjektivitou a dochází tak ke zúročení teoretické průpravy. Školitel byl se studentem spokojen, povinnosti plnil pečlivě a podle plánu. Školitel vyzdvihl studentovu aktivitu na zahraničních konferencích a odborné publikace, včetně fundovaných doslovů k románu Kokoro a Sbohem Gangsteři. Zároveň školitel vyzdvihl překladatelskou činnost studenta, Sbohem Gangsteři a Případ Astrologických vražd. Poznamenal, že student v práci věnuje velkou pozornost definování moderní literatury, aby mohl dále navázat postmoderní literaturou. Student se podle školitele v práci místy opakoval, ale opakování byl většinou zdůvodněno. Školitel doporučil kladné přijetí práce.
9:14 Student představil svou práci. Student práci koncipoval chronologicky kolem literatury 80. let a tematicky ji sružil pod

termín postmodernismus. Student zvolil osmdesátá léta, neboť v této době se v japonské literatuře objevují tendence, které ji výrazně proměňují. Prvotní motivací bylo i zaplnění mezery v kritickém diskurzu lit. dějin. Student vyšel z předpokladu, že postmoderna se doposud definovala v japonské literatuře 1) jen na základě znaků v literatuře západní, 2) nebo se tento termín používal v oblastech mimo literární pole (sociologie atp.). Podle studenta nebyl jasně definován vztah k japonské modernitě. Student zdůvodnil nutnost delšího úvodu zabývající se modernou. Cítil potřebu napsat delší úvod o modernitě jako shrnutí tendencí, které se později jasně objevují v postmoderním období. Dále student shrnul témata předválečné literatury (témata realismu, vznik subjektivity, šišósecu atp.) a proměnu podmínek literárního diskurzu po válce (válka, nové postavení Japonska ve světě). Rovina spisovatele, jazyka a subjektu se podle studenta posunula do uvědoměle fikční konstrukce jedince v textu vůči světu. Student uvedl, jak ovlivnily podmínky aktuálního světa fikční světy literatury po válce. Uvedl, že autoři, kteří psali na přelomu 70/80. let v rámci svých raných děl psali v modu konstrukce subjektivního vyprávění v první osobě, ale již tento způsob psaní kombinují s metafikcí. Takový subjekt existuje podle studenta jako zrcadlo světa vnějšího, v textu se objevuje mnoho odkazů na konzumní aktuální svět, což samo o osobě je ukazatelem identity subjektu více, než jeho vnitřní svět. Student pracoval s předpokladem, že postmoderna je historický fenomén, který lze nejlépe postihnout na kontrastu s modernou. Student rozdělil analytické kapitoly na části, kde analyzuje textovou strukturu světa, potom konstrukci subjektu, konfrontaci s generací 60. let a s tím související praxí metafikční.

9:27 Předsedkyně poděkovala studentovi za představení práce a požádala oponentku prof. Švarcovou o přednesení posudku.

9:29 Oponentka prof. Švarcová uvedla, že chápe potřebu delšího rozjezdu práce, neboť v Japonsku vše vznikalo na podkladu, že Japonci vyrazili do světa, překládali do cizích jazyků a to podle ní svědčilo o základním přístupu Japonců/ostrovanů ke světu, který viděli za mořem. Moderní japonská literatura vyrůstá podle oponentky z těchto pramenů a mísí se s japonským naturelem, kdy se Japonci byli zvyklí sebe-vyjadřovat (v poezii) a po restauraci Meidži se objevovaly i tendence sebevyjádření, což vedlo až k šišósecu. Oponentka souhlasila, že sebe-psaní je odrazem dnešního psaní, který Japonci sdílejí s okolním světem daleko více, než tomu bylo před druhou světovou válkou. Považuje termín sebe-psaní, který student zavádí, za relevantní. Oceňuje četné překlady ukázek lit. diskurzu v práci, hodnotí je jako přínosné, především esej Andóa Hirošiho. V tomto ohledu je podle oponentky práce přínos, jaký v japanologickém prostředí zatím není. Práci doporučuje k obhajobě.

9:35 Předsedkyně poděkovala oponentce a vyzvala oponenta prof. Bílka o přestavení posudku.

9:35 Prof. Bílek rozdělil práci na tři segmenty, které evokuje název práce. Uvedl, že část zabývající se japonskou prózou posuzuje intuitivně, ale připadá mu sofistikovaná, protože je zde patrná rovnováha mezi specifikací a konceptualizací textů vůči sobě navzájem nebo i v rámci zasazování do kontextů. Ocenil podnikání „cest“ do konkrétních děl, ale zároveň uvedl, že je to kontextualizace, která je zobecňující a přínosná. Oponent ocenil způsob práce s termínem postmodernismus, neboť student neudělal „laciný“ krok definice postmodernismu a potom posuzování míry jeho naplnění v textech. Oponent ocenil výklad modernismu, který je citlivý neboť bere v potaz „vnášení“ termínu vzniklého v jednom kontextu do jiného kontextu (Japonska). Oponent uvedl, že má největší problém se segmentem „fikčních světů“, neb ten je spíše ornamentem. Student podle oponenta sice pojetí fikčních světů představí, ale dále se ho nechrání. Práce nevyužívá pojmosloví, postupy. Oponent chápe, proč se student pojmosloví nechrání, ale přimlouvá se k posunu názvu pro publikaci v budoucnu. K provedení

práce oponent soudí, že práce je fascinující v pečlivosti, když jde o práci se sofistikovanými koncepty, ale místy se v práci objevuje „nádivka“, proto práce sklouzávala i k floskulím. Ty jsou ve většině učebnic literatury, ale není záhodno tyto floskule dále utvářet. (příkladem oponent uvedl větu mezi reprezentativní autory generace patří například). Oponent by ocenil sofistikovanější vyjádření. Práce by si též zasloužila ještě jednu jazykovou redakci, ale oponent uznává, že v tomto rozsahu je to těžké. Shrnuje, že práce je přínosná komplexností, typem výběru materiálu, myšlenkovým výkonem. Práce by mohla fungovat i v původním materiálovém prostředí. Práci jednoznačně doporučuje k obhajobě.

9:45 Student poděkoval za vyjádření. Uvedl, že chybné psaní jména Jamesona bylo pro něho samotného šokem, protože je měl špatně zafixované. K fikčním světům poznamenal, že v metodologii je uvádí, ale teoretické podhoubí nevyužívá, neboť pracoval píše s logikou čtení, než že by se zaměřoval na teorii. Dále student okomentoval posudek oponentky prof. Švarcové, která vypíchla opominutí války v práci. Student argumentoval, že si nechtěl ulehčit práci, ale jediný autor, který z jeho pohledu byl za války aktivní a měl největší dopad na diskurz po válce, byl Dazai, přičemž Kawabata nebo Tanizaki, kteří sice též psali, už byli po válce tak speciální kategorií, že vývoj tolik neovlivňovali, neb byli sami pro sebe. Válku v tomto ohledu student při psaní práce považoval více za symbolický přelom. Přiznal i mezeru v sedmdesátých letech, ale má v plánu na této práci do budoucna dále zapracovat.

9:49 Předsedkyně zahájila diskusi.

9:50 Dr. Andrš poděkoval studentovi za práci. Práci četl se zaujetím, jako odborník na moderní čínskou literaturu. Ocenil způsob, jak studentova práce představuje moderní literaturu V Japonsku. Dr. Andrše zaujalo poukázání na to, že v 80. letech je v Japonsku patrný odklon od sebevyjádření v literatuře, v kontrastu k sebe-psaní, ale zároveň z práce pochopil, že raný Murakami a další autoři provozují literaturu, která je formou sebe-psaní. Zeptal se, jestli se něco v japonské literatuře dále vrací k sebe-psaní, které by bylo zajímavé vyprávěcími strategiemi a bylo výrazně postmoderní. Též jej zaujala poznámka, že japonští spisovatelé na počátku 20. století cenili čínskou literaturu, pro její sofistikovanost.

9:58 Student odpověděl na otázku. Vztah mezi autorem a textem je podle studenta v postmodernismu velké téma. V Japonsku uvádí příklad Óeho Kenzaburóa, který od 80. let začal psát komplikované romány, kde nezastírá, že je modelem a kriticky v textech zhodnocuje i své vlastní dílo. Ale příběhy těch románů jsou tak zjevná fikce, že nikoho nenapadne, že se jedná o autobiografii. Tyto tendence se dostávají do děl autorů i starší generace, jenom s nimi pracují jinak (absence lehkovážné hravosti, kterou vidíme u Murakamiho). Óeho texty však nejsou podle studenta jen povrchovou strukturou, ale můžeme v nich sledovat pátrání po univerzální lidské zkušenosti.

10:05 Prof. Švarcová položila dotaz, proč se do práce nevešla žádná ženská autorka.

10:08 Student odpověděl, že ženských autorek, které by přímo otevřely nějaké nové tendence, nebylo v daném období tolik. Tendence u autorek jako Jošimoto Banana se podle studenta projeví již usazeně. Dále se student zmínil o proměně toho, co je to vlastně japonský autor (Tawada Jóko, Ríbi Hideo).

10:12 Předsedkyně komise poděkovala za otázky. Připomněla přejímání jistých trendů japonské literatury v Koreji.

10:13 Předsedkyně komise ukončila diskusi a tím i veřejnou část obhajoby a zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci.

10: 20 Interní diskuze skončila v 10:20.

10:21 Předsedkyně seznámila studenta s výsledkem obhajoby (4 hlasy pro, žádný proti). Obhajoba byla klasifikována jako: prospěl.

Klasifikace obhajoby: prospěl/a (P)

Předseda komise: doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

Členové komise: prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.

prof. Zdeňka Švarcová, Dr.

Mgr. Dušan Andrš, Ph.D.